

Prisbelönda artiklar i Läkartidningen

Att god medicinsk vetenskap skall kunna läsas och skrivas på svenska är en självklarhet för läkarkåren men också en fråga av mer allmänt samhällsintresse. Vetenskapens språk bidrar till språkets övriga utveckling och andra yrkesgrupper inom vården, patienter och maktavare måste kunna ta del av det som skrivs.

JOSEF MILERAD
medicinsk chefredaktör, Läkartidningen

II Trots den enighet som finns kring vikten att stödja publicering av vetenskapliga arbeten på nationalspråket har utvecklingen inom biomedicinsk forskning i Sverige skapat en rad oavsiktliga men allvarliga hinder för detta.

I en tid av ökande konkurrens om forskningsanslag baseras fördelningen av forskningsresurser till stor del på antalet publikationer i internationella tidskrifter samt de enskilda atiklarnas kvalitet som graderas efter tidskriftens s k impactfaktor.

En konsekvens av detta är att en mycket välgjord studie eller översiktsartikel som författarna publicerar i Läkartidningen därför att arbetet främst är intressant för svensk sjukvård har ringa meritvärde jämfört med ett medelmåttigt arbete som publicerats i en »impactberäknad« tidskrift.

Detta att forskare och skribenter med intentioner att presentera sina rön på svenska känner sig tvungna att avstå till förmån för mer meriterande alternativ var ett viktigt incitament till att instifta ett pris för årets bästa artiklar i Läkartidningen. Det fanns även andra vägande skäl.

Stimulerar och lockar andra

Varje år publicerar Läkartidningen omkring 600 medicinska artiklar. Tidningen är därmed till omfånget en av de största allmänmedicinska tidskrifterna även i ett internationellt perspektiv. Att ur detta stora och erkänt högkvalitativa utbud lyfta fram artiklar av exceptionellt informations- och utbildningsvärde är viktigt för läsarna. Att ge författarna ett offentligt erkännande kan långsiktigt stimulera och locka andra skribenter att ta på sig den extra arbetsinsats som krävs för att höja en artikels nivå till det som förväntas för en nominering till »årets bästa artiklar«.

På initiativ av min företrädare, Yngve Karlsson, beslöt redaktionen att instifta pris för årets bästa artikel i de fyra kategorier som utgör kärnan i Läkartidningens medicinska innehåll: **medi-**

cinsk kommentar, klinisk översiktsartikel, grundvetenskaplig översiktsartikel samt egen studie eller fallbeskrivning.

Nomineringen till tävlingen var öppen för alla läsare och medarbetare och både tidningens läsare, referenter och redaktörer lämnade in förslag.

Ur nomineringarna valde redaktionen ut 43 arbeten, som enligt vår uppfattning fyllde kriterierna för deltagande i tävlingen (se Bedömningskriterier). Genom en omröstning i den medicinska redaktionen utvaldes 12 artiklar, tre i vardera gruppen för bedömning av en utomstående jury. Att det fanns ett stort antal kvalitetsmässigt jämbördiga bidrag belyses av att det blev fyra finalister i stället för planerade tre i gruppen grundvetenskapliga översiktsartiklar eftersom två arbeten fick exakt lika röstetal.

Jury

Medlemmarna i juryn valdes med hänsyn till sina ämnesområden, önskemål om en viss geografisk spridning över landet samt av att ingen i juryn skulle ha varit inblandad i den ursprungliga urvals- eller granskningsprocessen.

Docent Åsa Nilsson från Stockholm fick representera neurovetenskaperna, docent Eva Johansson från Umeå allmänmedicin, professor Bengt Jeppsson från Malmö kirurgiska specialiteter, professor Peter Allebeck från Göteborg socialmedicin, professor Bo Angelin från Stockholm internmedicin, professor Peter Aspelin från Stockholm laboratoriespecialiteterna. Läkarförbundets VD Anders Milton, som i sin egenskap av ordförande i World Medical Association spelat en viktig roll vid revisionen av Helsingforsdeklarationen om forskningsetik, fick representera läkaretiska frågor.

Aven omröstningen i juryn blev mycket jämn och två av de vinnande artiklarna utsågs med enstaka poängs marginal. Det juryn till slut tycks ha premierat i valet mellan flera jämnstarka kandidater har varit ett klart medicinskt nyhetsvärde, utbildningsvärde och språklig elegans. En lättlästhet och fyndiga formuleringar karakteriserar samtliga årets vinnare.

Juryn och redaktionen har således fått göra ett antal lika stimulerande som svåra val och dessutom ta ställning till ett antal oförutsedda frågeställningar. I samband med omröstningen beslöt redaktionen att ge hedersomnämningen utom tävlingen till två artiklar som inte passade in i någon speciell kategori. Ett tilldelades artikeln »Ska man alltid berätta allt« av Joakim Färdow och Carl Magnus Stolt (*Läkartidningen 2000; 97: 4323-6*). Det andra hedersomnämningen gick till Lars Werkö, för en introduktionsartikel till serien om evidensbaserad medicin »Ett konkret redskap för vårdens verkstadsgolv« (*Läkartidningen 2000; 97: 2710-3*). Med hänsyn till Lars Werkös unika och livslånga gärning för vetenskap och forskning var det speciellt tillfredsställande att kunna ge ett sådant erkännande.

Tack och gratis

Jag vill på redaktionens vägnar framföra de varmaste gratulationer till vinnarna, ett tack till juryn och läsarna för Ert intresse och slutligen en speciell eloge till författarna till alla nominerade bidrag. Vi hoppas att de läsare som inte haft tillfälle att läsa vinnarnas och finalisternas artiklar ger sig tid att göra det! Tävlningen om årets bästa artiklar kommer att fortsätta under 2001 och tävlingsreglerna kommer inom kort att publiceras i tidningen. Redaktionen tar gärna emot synpunkter på tävlingens fortsatta utformning och förslag till årets artiklar 2001.

Josef Milera

II Bedömningskriterer i korthet

Medicinsk kommentar (MK)

En MK bör ha karaktären av en signerad ledare som informerar om och analyserar en frågeställning med betydelse över specialitetsgränserna. Författaren/författarna bör med utgångspunkt i en kritisk granskning sätta in problemställningarna i ett större medicinskt eller samhällsligt perspektiv och kunna formulera en logiskt väl underbyggd åsikt.

Klinisk översiktsartikel

Arbetet bör presentera ett ämnesområde på ett sätt som gör det möjligt för läsaren att identifiera relevanta frågor och problemställningar och få en nyanserad bild av aktuella terapiprinciper och deras syfte. Bildmaterialet bör framhäva och belysa huvudpunkterna i framställningen.

Grundvetenskaplig översiktsartikel

Artikeln bör illustrera biologiska principer med stor betydelse för förståelsen av fysiologiska och patofysiologiska funktioner. Förmågan att framställa komplexa biologiska samband på ett sätt som gör det möjligt för stora grupper av läsare att tillägna sig nya grundvetenskapliga rön är viktig.

Egen studie

Arbetet bör presentera resultat som kan vara applicerbara i det kliniska patientarbetet. Presentationen av materialet bör tydligt klargöra arbetets syfte, och utfallet presenteras i patientrelaterade effektmått såsom livskvalitet, sjukdomstid och överlevnad.

II Vinnare och motiveringar

Vinnare Medicinsk kommentar

Bertil B Fredholm

VÄGEN FRÅN GENOMSTRUKTUR TILL BOT AV SJUKDOM ÄR LÅNG OCH KROKIG

Läkartidningen 2000; 97: 2046-8

Författaren ger en både lättförståelig och nyanserad bild av »functional genomics« samt hur tekniken konkret kan användas för funktionella studier av genetiska koder. De nya genetiska teknikernas möjligheter, begränsningar samt framtida utvecklingspotential sätts in i ett större medicinskt samhällsperspektiv både i Sverige och internationellt.

Vinnare Grundvetenskaplig översiktsartikel

Jonas Frisé

UPP- OCH NERVÄNDA VÄRLDEN: GLIA GÖR NERVCELLER!

Läkartidningen 2000; 97: 2962-6

Arbetet beskriver den närmast epokgörande upptäckten att vuxna individer har stamceller i centrala nervsystemet. Betydelsen av detta beskrivs på ett både fängslande och lättillgängligt sätt och ger stora läsargrupper en klar bild av dessa cellers biologi. Upptäckten sätts in i ett större medicinskt sammanhang där den vetenskapliga betydelsen, tänkbara kliniska applikationer samt etiska och tekniska problem diskuteras på ett initierat sätt.

Vinnare Klinisk översiktsartikel

Peter Strang

LIVSKVALITET VIKTIGASTE MÅLET I NUTRITIONSBEHANDLING AV DÖENDE

Läkartidningen 2000; 97: 1141-44

Författaren tar upp ett för många läkare psykologiskt laddat ämne med en värme och naturlighet som engagerar läsare över specialitetsgränserna. Konkreta och individuellt differentierade råd hur enskilda patienter bör vårdas och vården organiseras ges med utgångspunkt från kritiska litteraturstudier kompletterade med egen klinisk erfarenhet.

Vinnare Egen studie

Isam Atroshi, Christina Gummesson, Ragnar Johnsson, Ewald Ornstein, Jonas Ranstam, Ingmar Rosén

PREVALENSEN FÖR KLINISKT SÄKERSTÄLLT KARPALTUNNELSYNDROM 4 PROCENT

Läkartidningen 2000; 97: 1668-70

En elegant tvärvetenskaplig studie som kombinerar epidemiologisk metodik med fysikalisk diagnostik och neurofysiologisk dokumentation av ett vanligt syndrom som medför stora kostnader och enskilt lidande och ofta nedsatt arbetsförmåga. Studien presenteras på ett sätt som väl beskriver klinisk bild, diagnostik och behandling. Studieresultatet kan även användas för beräkning av nödvändiga resurser för diagnostik och behandling av tillståndet.

II Nominerade artiklar

Medicinsk kommentar

Isacsson Göran
Självmoordsfrekvensen ner med 25 procent. Ökad användning av antidepressiva medel sannolikt främsta orsaken
Läkartidningen 2000; 97: 1644-50

Sten-Magnus Aquilonius
Från botulism till kosmetik – en läkemedels saga
Läkartidningen 2000; 97: 1228-31

Klinisk översiktsartikel

Lars Norgren, Olle Nelzén, Krassi Ivancev, Gudmundur Danielsson, Stefan Rosfors, Ruth Öien
Varicer och venös insufficiens – behandlingsfilosofi inför 2000-talet
Läkartidningen 2000; 97: 5466-74

Henrik Hagberg, Ulla-Britt Wennerholm
Spontan prematurbörd: patofysiologi, prediktorer och handläggning
Läkartidningen 2000; 97: 301-10

Grundvetenskaplig översiktsartikel

Georg Klein
Ökad förståelse för cancercellers biologi
Läkartidningen 2000; 97: 3260-4

Mao Li Duan, Mats Ulfendahl, Alexander Ahlberg, Ilmari Pyykkö, Erik Borg
Framtida bot för hörselskador?
Läkartidningen 2000; 97: 1106-12

Barbro B Johansson
Hjärnan formas av stimulans och utmaningar
Läkartidningen 2000; 97: 440-3

Egen artikel

Jesper Lagergren
Ökande incidens av adenokarcinom i esofagus och kardia
Läkartidningen 2000; 97: 1950-3

Lars Wilhelmsen, Annika Rosengren, Marianne Hagman, Georg Lappas
Prognosen ofta dålig vid bröstsmärta som inte tolkas som angina pectoris
Läkartidningen 2000; 97: 976-8